

Pot k svobodi*

Kaj je torej svoboda?

(...) Svoboda izvira iz resnice. Jezus je dejal: "Resnica vas bo osvobodila." Svobode nam primanjkuje, ko nas je strah pred resničnostjo in pred drugimi. Svobode nam primanjkuje, ko se navezujemo na utvare in laži ter da nas vodijo predsodki. Svobode nam primanjkuje, ko nas vodijo nagonske želje, namesto da jih nadziramo; pomeni, da vsiljujemo svojo poglede na resničnost ali jo hočemo spremeniti s silo, namesto da bi jo sprejeli, kakršna je. Pomeni, da edini posedujemo resnico in da so drugi neumni ali pa se motijo.

V prejšnjem poglavju sem govoril o strahu pred osebami s prizadetostjo in številnimi predsodki do njih. Tisti, ki jih je strah pred njimi, jih v veliko primerih še niso srečali. Ko pa navežejo stik z njimi, se njihovi strahovi in predsodki izgubijo. Toda ti strahovi in predsodki so včasih tako globoko zasidrani, da posamezniki celo odklanjajo srečanje s prizadetimi. Ti ljudje že "vedo", da so tisti z duševno prizadetostjo "nori" ali pa nekoristni. Te predsodke pogosto poraja strah pred spremembo: nočejo, da bi kaj zmotilo njihovo varnost ali pa postavilo pod vprašaj njihov vrednostni sistem. Nočejo tudi odpreti srce drugačnim. Predsodki ovirajo njihovo svobodo.

Biti svoboden pomeni poznati sebe s svojo lepoto in pomanjkljivostmi; pomeni ljubiti svoje vrednote, jih vzeti za svoje in jim omogočiti rast; pomeni odpreti se drugim v njihovi različnosti in sprejeti, da te oni spreminjajo, medtem ko sam ostajaš zvest svoji viziji, svojim vrednotam in resnici. Svobodni postanemo, ko odkrijemo, da resnica ni skupek nespremenljivih gotovosti, marveč skrivnost,

v katero smo poklicani postopno prodreti. Biti svoboden, pomeni ponižno napredovati v nedoumljivo resničnost.

Proces integracije lastnega izkustva, tistega, česar se učimo, ko poslušamo druge, lahko v nas prebudi nekakšno tesnobo. Treba je najti povezavo med tem, kar verjamemo in poznamo, med že doseženimi gotovostmi in tistim, kar še odkrivamo, kar nam razodeva nove razsežnosti o človeku in svetu. Razvoj družbenih ved in razvoj sveta nas kličeta k vedno globljemu in obširnemu razumevanju izvira življenja. Tako raste zavest o resnici. Biti svoboden pomeni čuditi se nad lepoto in različnostjo ljudi in nad svetom. Pomeni motriti širino in globino vsega, kar obstaja.

Biti svoboden pomeni sprejeti, da pripadam neki skupini, rodu, plemenu, družini, skupnosti in veri, zavedajoč se, da je najbolj temeljna pripadnost pripadnost človeški vrsti. To, da smo svobodni od lastnih predsodkov in strahov pred drugimi, nam pomaga v vsakem človeku videti ne tekmece, marveč brata ali sestro v človeškosti. Biti svoboden pomeni tudi sprejeti misel, da nobena skupina, ki ji pripadamo, ni popolna, da ima vsaka svoje meje in pomanjkljivosti. Vsa človeška skupnost v sebi nosi luči in sence. Vsak izmed nas je edinstven košček našega širnega sveta, ki nosi s seboj zgodovino od začetkov naprej. Vsak izvira iz nedoumljivega začetka, potuje proti njemu in v sebi nosi luč resnice in ljubezni.

Svoboda v nas prebujajo ljubezen in sočutje, ki nas kličeta, da svoje življenje bolj celostno podarjamo drugim. Ljubezen ne išče časti zase; vse veruje, vse upa, vse prenaša. Ne sodi in ne obsoja, marveč razume in odpušča. Pomaga nam, da presegamo strahove, ki nas

vodijo k temu, da se skrivamo pred drugimi in pred resničnostjo. Pomaga nam tudi bolj ponižno sprejeti dejstvo, da imamo strahove in zavore, da potrebujemo odpuščanje tistih, ki smo jih prizadeli.

Ljubezen vodi v svobodo, ki je še ne poznam, ki jo čutim, ne da bi jo zmoželi opisati, vendar po njej hrepenim. Še dolga pot je pred menoj, preden jo bom dosegel. Vidim cilj, vendar vem, da še nisem prišel do tja. Hrepenim po tej svobodi, želim si jo doseči, vendar se včasih bojim poti, ki vodi k njej. Strah me je, kaj bi se utegnilo zgoditi, če bi se porušili moji zaščitni zidovi, pa tudi, da bi tesnoba in ranljivost, ki jih zakrivajo, stopila na površje. Danes se še lahko oprimem tega, kar drugi mislijo o meni, hrani me njihova naklonjenost, občudovanje in potreba po moji navzočnosti. Kaj bi bilo z menoj, ko bi vse to izgubil? Takrat bi postal svoboden, tudi od tega, da me drugi zavrnejo. V tem je pot moje notranje rasti.

Ali ni to svoboda, o kateri govori Jezus v blagarih, ko pravi: "Blagor vam, kadar vas bodo zaradi mene zasramovali, preganjali in vse hudo o vas lažnivo govorili. Veselite in radujte se, kajti vaše plačilo v nebesih je veliko" (Mt 5,11-12).

V meni odmevajo besede Nelsona Mandele, četudi vem, da sem daleč od njih in jih živim v zelo drugačnih razmerah: "Nisem zares svoboden, če komu drugemu jemljam njegovo svobodo. Tako kot sam nisem svoboden, če kdo meni jemlje svobodo (...). To, da sem svoboden, ne pomeni samo to, da se rešim svojih verig; pomeni živeti tako, da spoštujem in krepiam svobodo drugih." In nadaljuje: "Prehodil sem to dolgo pot k svobodi. Prizadeval sem si, da bi se ne obotavljal; napravil sem veliko napačnih korakov. Toda odkril sem skrivnost: potem ko se povzpne na visok hrib, spoznamo, da nam je ostalo še veliko hribov, na katere se je treba povzpeti. Za trenutek sem se ustavil, da bi se odpočil, si

ogledal čudovito pokrajino, ki me je obdajala, da bi pogledal na dolgo pot, ki sem jo prehodil. Toda počivam lahko le za trenutke; s svobodo pridejo odgovornosti in ne upam izgubljati časa, saj še nisem prišel na konec svoje dolge poti."¹

Na tej poti resnice je moj vodič Jezus in hvaležen sem svoji Cerkvi, da me je zbližala z njim. Nagovarja in privlači me njegova popolna svoboda, in upam, da bom nekega dne našel svobodo, o kateri govori tudi Pavel: "Vi ste namreč poklicani k svobodi, bratje. Le da vam svoboda ne bo pretveza za meso, temveč služite drug drugemu po ljubezni (...). Sad Duha pa je: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost, samoobvladanje. Zoper te stvari ni postave" (Gal 5,13.23).

Biti svoboden pomeni tudi umreti "lažnemu jazu". V eni izmed svojih zadnjih knjig zgodovinar in ekumenski teolog Donald Nicholl govori o osvoboditvi od "lažnega jaza". "Japonski budisti," piše, "govorijo o dveh jazih. Eden izmed njiju je 'jaz', ki ga preučuje psihologija; skuša zadovoljiti svoje želje, govori o sebi, se opazuje, se razkazuje, je popolnoma viden. Poznamo ga pod imenom *šoga* in mora izginiti, da se zares lahko rodi drugi 'jaz'. Tega poznamo pod imenom *taiga*; nanaša se na človeka v celoti, ko ga docela obdaja luč in molitev."²

Nicholl primerja drugi "jaz" s tem stavkom iz Visoke pesmi: "Spala sem (*kar pomeni: ego je uspavan*), a moje srce je bedelo" (Vp 5,2). Razloži, da za to, "da svojemu srcu omogočimo, da odgovori na svoja najgloblja hrepenenja, mora ego, ta del jaza, ki se vedno opazuje in igra kako vlogo, izginiti".

Avtor se tu dotika temeljne resnice, o kateri govorijo duhovni učitelji. Umreti moramo sami sebi, da lahko vstane "pravi jaz". Lažni jaz, o katerem govorijo, se ne nanaša le na vidne strasti, marveč tudi na vse prikrita nagona, ki nas vodijo k temu, da iščemo last-

no slavo. Ko Jezus govori o osvoboditvi ljubezni, pravi: "Resnično, resnično, povem vam: Če pšenično zrno ne pade v zemljo in ne umre, ostane samo; če pa umre, obrodilo obilo sadu. Kdor ima rad svoje življenje, ga bo izgubil, kdor pa sovraži svoje življenje na tem svetu, ga bo ohranilo za večno življenje" (Jn 12,24-25). *Življenje* tu označuje lažni jaz (ali ega), *večno življenje* pa ne pomeni življenja po smrti, marveč življenje, h kateremu smo poklicani že danes, v svobodi in ljubezni.

Smrt lažnega jaza je težavnejša pri tistih, ki so si ustvaril močan, mogočen, gospodovalen jaz. Nekoliko lažja je pri šibkih ali tistih, ki niso nikoli iskali moči. Rojstvo v pravo življenje vedno zahteva trdo delo. Svoboda, ki jo prebudi smrt lažnega jaza, nas vodi k celovitemu sprejemanju tega, kar smo, in sveta, kakršen je. Hkrati nam vzbuja željo po prizadevanju, da bi bil svet kraj, kjer bi vsi lahko živeli srečni in v resnici. Ko smo svobodni, ne jočemo za preteklostjo in se ne skušamo vračati nazaj, ne zgražamo se nad dekadenco in kaosom našega časa, ne skušamo se iz strahu zatekati v zaprte skupine. Biti svoboden ne pomeni oznanjati konca sveta ali pa pustiti, da nas hromijo krivice, zatiranja in povsod viden razkroj. Ne pomeni pa tudi naivno verjeti, da je po tehnologiji končno prišla osvoboditev človeka in da bo odslej vse šlo bolje. Biti svoboden pomeni odkrivati resnice, ki so navzoče, in zaslutiti božjega Duha, ki veje iznad kaosa. Pomeni zaslutiti nove resničnosti, ki vstajajo iz včerajšnjih gotovosti in predsodkov.

Vsako življenjsko obdobje in vsaka generacija se sooča z novimi resničnostmi, novimi dramami, novimi problemi, odkriva pa tudi nove resnice, saj se naš svet stalno razvija. Živimo v času, ki vzbuja čudenje. Nove tehnologije grozijo, da bodo uničile naš planet, novi strahovi posameznike in skupine zapirajo vase. Vendar pa nas – kljub tem strahovom, zlu, sovraštvu, laži v nas in okoli nas, ali pa

morda celo zaradi njih – Sveti Duh znova kliče, da bi živeli ljubezen bolj polni in delovali za mir.

Sveti Duh razodeva nove resničnosti, primerne za našo dobo, novo duhovnost edinosti. Krščanske cerkve ponovno odkrivajo bistvo evangelija, njegovo sporočilo o ljubezni in odpuščanju. Nočejo se zapletati v vprašanja legalnosti ali ritualov, ni jim pa tudi do boja o tem, kdo ima prav in kdo se moti. Prav tako je veliko ljudi različnih ver, ki si vsi želijo srečevanj, delitve, dialoga in molitve. Ta želja po edinosti se ni razvila povsod, vendar je danes navzoča v srcih številnih moških in žena kot majhno seme, ki bo raslo in obrodilo veliko sadov.

Vsak izmed nas ima svojo vlogo pri osvobajanju človeka. Čakajo nas nove resničnosti: ostanimo odprti za to, da bi jih bomo sprejeli in razločevali, kje je danes luč in upanje.

Pot k svobodi

Ali je ta vizija utvara ali nedosegljiv ideal? Ali zares lahko stopimo na pot svobode ali pa smo preveč zaposleni s seboj in za vsako ceno skušamo biti v središču vsega in storiti vse za lastno slavo? Ali nas je strah, da bi se na površju pojavil naš globoki jaz? Ali se nam je mogoče osvoboditi vseh posameznih in skupnih sebičnosti, pozabiti na svojo potrebo po varnosti in graditi svet miru, v katerem je vsakdo priznan? Tako kot Martin Luther King lahko sanjamo o svetu, v katerem bodo vsi, ne glede na raso, vero, kulturo, zmožnosti ali prizadetosti, ne glede na starost ali spol, lahko našli svoje mesto in razodeli svoje darove? Ali lahko upamo, da nekega dne naša družba ne bo več piramidna, marveč telo, v katerem bo vsak priznan kot nujno potreben za usklajeno delovanje celote?

Mislim, da je to mogoče, če to hočemo, kajti želja po miru, občestvu in ljubezni med vsemi je globlja kot naša potreba po tekmo-

vanju. Toda da bi ta želja dobila otipljivo obliko, nas navdihovala in bila močnejša od naših strahov ter potrebe po zmagi, mora vsak napraviti skok v zaupanju. Če bomo verjeli, da je človeško srce sveto in bomo osvobojeni lažnega jaza delali za mir in edinost, bomo odkrili zaklad.

Klic k zaupanju se pogosto kaže kot blaga luč v trenutku milosti, ko se zavemo svoje ga najglobljega bitja. Takrat moramo iti naprej, sprejemati jasne odločitve, ki bodo krepile ta navdih, in jih udejanjati.

Vendar pa ne bodimo naivni. Obstajajo močne sile, ki uničujejo zaupanje: zlo, sovraštvo, laž. Nekateri jih skušajo zatirati, uničevati in ubijati. Takrat potrebujemo pomoč pri raz-

ločevanju o tem, v čem je življenje in resnica, ter pri tem, ko odganjamo utvare in smrt.

Ta svoboda ni namenjena le eliti. Vendar pa se je treba prizadevati in se boriti. To je dolga in čudovita pot. Zdi se, da imajo nekateri manj ovir in obrambnih mehanizmov; njihove nagnosti želje so šibkejše. Srečal sem čudovite matere, ki živijo celovito in poenoteno življenje. Srečal sem modre moške in ženske, ki so odprti in svobodni. Srečal sem osebe s prizadetostjo, ki niso zaprti v predsodke, marveč so obdarjeni s presenetljivo svobodo. Srečal sem ljudi z duševno boleznijo, ki so svobodni v srcu; zavedajo se bolezni, a so spoznali in sprejeli svoje meje. Na smetiščarskih naseljih in v revnih četrtih sem

Manuel Alvarez Bravo: Portret Večnega, fotografija, 1935.

skoraj po vsem svetu srečal neverjetno svobodne ljudi, ki jih nista zasitila želja po moči in slavi.

Pri meni vzbujajo občudovanje. Rad jih imam. V njihovi milini, sočutju, notranji enotnosti in ponižnosti je navzoč Bog. Njihovo srce je odprto za druge; morda so zato tako ranljivi, tako krhki in zlahka ranjeni. Ali to, da se ne skrivajo za trdnimi zidovi, ne kaže morda na to, da čutijo, da jih varuje Bog? Ta svoboda je dosegljiva vsakomur izmed nas; nekateri so ji blizu, drugi pa morajo do nje prehoditi še daljšo pot, ker so njihovi obrambni mehanizmi bolj žilavi.

Duhovni učitelji različnih verstev nas učijo, da je na poti k svobodi več korakov. Budizem pravi, da so štiri "nebeška bivališča" ali stanja duha. Prvo, *meta*, je dobrota: ljubezen, ki bolj daje kot jemlje. Drugo, *keruna*, je sočutje, srce, ki trepeti ob trpljenju drugega in ga skuša olajšati. Tretje, *mudita*, je veselje: srce, ki se v polnosti, brez sence ljubosumja, veseli osvoboditve šibkega, ubogega in zatiranega. Četrto, *peka*, je mir srca, ki ga ni mogoče doseči zgolj z naporu človeškega duha in volje.

Nekateri krščanski duhovni učitelji govorijo tudi o korakih, ki nas vodijo k svobodi: nenehno se borimo proti površinskim strastem – neurejenim željam po bogastvu, užitku, moči in priznanju. Ta boj proti egocentrizmu in sebičnosti je olajšan, ko smo del skupnosti, ki nam omogoča duhovno in intelektualno rast in v kateri skupaj z brati in sestrami služimo in molimo. Na zelo pretanjen način se v teh duhovnih skupnostih utegnejo pojaviti še druge strasti ali prisilni vzorci ravnanja: občutje intelektualne ali duhovne prevlade, potreba po nadziranju drugih in izvajanju duhovne moči nad njimi. Boj se nadaljuje takrat, ko se zavemo egocentrizma in duhovnega napuha. Odkrivamo, da moramo umreti lažnemu jazu in biti bolj združeni z Bogom v uboštvu, svobodi, majhnosti in ponižnosti, ljubiti druge tako, kot jih Bog ljubi.

Pot k svobodi, ki smo jo poklicani prehoditi, opisujem v sedmih korakih:

Prvi korak k svobodi je spoznanje, da strah ne more biti dober svetovalec. Naj se zdi še tako čudno, toda strah nas lahko vodi k želji po svobodi. Strah, ki ga povzroči kriza ali nevarnost, nas kliče k temu, da o njem govorimo, razmišljamo, zastavljamo vprašanja in iščemo rešitve. Izjemne razmere, kot denimo na Severnem Irskem, državljanska vojna v Gvatemali ali pa genocid v Bosni in Ruandi lahko silijo ljudi z vseh strani k temu, da se ustavijo in si zastavijo vprašanje: Ali resnično hočemo mir? Drugi razlogi, ki ustvarjajo trpljenje, kot je prevlada oboroževalne industrije in multinacionalk nad mednarodnim gospodarstvom, nas vodijo k vprašanju, kot je: Ali hočemo svet, zgrajen na načelu tekovanja, v katerem močni zmagujejo tako, da ubijajo in zatirajo? Ali hočemo, da nam vlada zgolj ekonomija? Ali pa panter in kozlič lahko ležita skupaj, kot napoveduje Izaijevo preroštvo? Ali je mogoče sodelovati pri gradnji sveta miru in ljubezni?

Drugi korak k svobodi vključuje zavedanje lastnih meja in blokad. Kar nekaj časa je trajala, preden sem se zavedel svojih omejitev. Ko sem bil v začetku petdesetih let v morarici, sem sredi hladne vojne vedel, da smo na "pravi strani" in da so komunisti "slabi". Pripravljeni smo morali biti na boj za mir. Kasneje, ko sem študiral filozofijo in teologijo, sem se naučil ločevati med resničnim in lažnim. Spoznal sem zmote v različnih filozofskih in političnih sistemih ter teološke zmote v drugih verskih izročilih.

Morda v nekem trenutku svojega življenja potrebujemo vero v ideal ali celo v ideologijo, v kateri je meja med dobrim in slabim jasno zarisana. V takšnih trenutkih nase gledamo kot na del elite, ki ima v rokah resnico ter rešuje svet pred kaosom in zlom. Morda v adolescenci vsi moramo imeti močna prepričanja, da lahko zatem postanemo

odrasli, ki z modrostjo znamo spreminjati svoje gotovosti in spoštljivo poslušati tiste, ki mislijo drugače.

Potreboval sem kar nekaj časa, preden sem spoznal in sprejel pomanjkljivosti v zgodovini in življenju lastne Cerkve ter odkril lepoto, resnico in dobro v drugih cerkvah in verah. Prav tako je dolgo trajalo, preden sem odkril lastne pomanjkljivosti: predsodke, strahove, dvoumnosti, šibkosti, potrebo po uspehu in strah pred neuspehom.

Tudi sam sem se moral osvoboditi nekaterih dobro zasidranih prepričanj in gotovosti, da sem lahko postal zrelejši in modrejši. Moral sem se začeti zavedati lastnih ran, skritih za svojo potrebo po duhovnem uspehu. In danes, pri sedemdesetih letih, želja pa svobodi raste v meni. Nikoli ni prepozno!

Ali je mogoče rasti proti vedno večji svobodi, če se ne zavedamo svojega pomanjkanja svobode? Ali si lahko želimo, da bi videli, če se ne zavedamo, da smo slepi? Kje najti upanje, moč in željo po napredovanju k tej človeški svobodi in zrelosti? Vsi duhovni učitelji govorijo o trpljenju in bolečini, ki jih doživljamo, ko zapuščamo varnost lastnih gotovosti ter prek sprejemanja negotovosti postajamo modri. Modrost vključuje uboštvo srca in duha. Notranje uboštvo in ponižnost nam odpirata srce za novo veselje, novo svobodo, novo srečanje z Bogom.

Tretji korak k svobodi je iskanje modrosti v nepredvidenih trenutkih, kot so smrt prijatelja, bolezen, huda prizadetost po nesreči ali nesreča, ki nas primorajo, da se ustavimo, znova presodimo svoje življenje in odkrijemo nove vrednote.

Takšni dogodki nas presenetijo in nam odpirajo novo, bolj univerzalno resničnost. Zdi se tragični, ker nas silijo k temu, da zapuščamo varni svet in vstopamo v nepredvidljiv svet ter s tem tudi v svet strahu. Šele kasneje v tem odkrijemo milost, skrito v njem. Več staršev mi je povedalo, kakšen pretres je bilo

zanje rojstvo prizadetega otroka. Veliko kasneje so odkrili, da jim je otrok omogočil vstop v svet nežnosti in sočutja. Krize in nepričakovane spremembe vodijo v zanikanje, obup, jezo in upor, vendar nam ta čustva postopno lahko pomagajo k sprejemanju resničnosti, kakršna je, in nam lahko prinesejo nove moči, novo svobodo in nov smisel za življenje in svet.

Da se to zgodi, pogosto potrebujemo pomoč nekoga, ki hodi z nami, ki nas spremlja. Način, kako smo spremljani, je eden izmed najpomembnejših dejavnikov notranje osvoboditve. Vprašati se moramo: "Kdo hodi z menoj?"

Četrti korak je torej spremljanje. Spremljevalec je nekdo, ki nas ima rad, nas razume in hodi z nami po poti proti svobodi. Lahko je sorodnik ali pa so to prijatelji; lahko je tudi strokovnjak ali terapevt, ki zna poimenovati naše notranje trpljenje in strahove ter razplesti vozle, ki hromijo razvoj. To je lahko pastir, duhovnik, nekdo, ki je blizu Bogu, ki nam pomaga razumeti našo človeškost in potrebe ter prepoznati božji klic k notranji svobodi, k bolj resnični ljubezni do sebe in k skupnosti.

Spremlstvo je potrebno v vseh obdobjih življenja, še zlasti pa v trenutkih krize, ko se čutimo izgubljene, uboge in nesposobne ali pa ko žalujemo. Spremljevalčeva vloga ni, da nas sodi ali nam pove, kaj je treba storiti, marveč da nam razodene našo lepoto in vrednost, nam pomaga najti smisel trpljenja, bolje razumeti in sprejeti lastne meje ter svoje prisilne vzorce obnašanja. Spodbuja nas tudi, da napredujemo k večji svobodi, da živimo v sedanjosti in se realistično obračamo v prihodnost.

V nekaterih jezikih besedi *spremljanje*³ ali *sopotnik*⁴ izhajata iz latinskih besed *cum pane*, kar pomeni "s kruhom". Vključuje delitev drug z drugim, to, da skupaj jemo, drug drugega hranimo, skupaj hodimo. Tisti, ki nas spremlja, je kot babica, ki nam pomaga, da

Michelangelo Merisi, im. Il Caravaggio: **Matejevo poklicanje**,
o./pl., 1599-1600, S. Luigi dei Francesi, Rim.

se rodimo v življenje in živimo v polnosti. V tej skupni hoji življenje prejema tudi spremljevalec. Iz te odprtosti se rojeva občestvo src. To ni odnos zlitja, medsebojne odvisnosti, marveč odnos, v katerem vsak prejema in daje življenje ter kliče drugega k rasti v vedno večjo svobodo.

Ko sem zapustil mornarico, sem imel to srečo, da sem srečal očeta Thomasa Philippa. Spremljal me je dolga leta. Vedno je bil navzoč, ko sem ga potreboval, predvsem na začetku Barke. Nikoli me ni sodil, vedno me je sprejemal takšnega, kakršen sem bil in je v meni prebujal najboljše. Zaradi njegovega spremljanja sem lahko odprl srce in nisem obdržal stvari znotraj sebe, kjer bi lahko zgnile. Omogočil mi je, da sem prepoznal svoje šibkosti in strahove. To mi je pomagalo, da sem tudi sam spremljal druge, verjel vanje, jim pomagal, da so se osvobodili bremena krivde, ki jih je tlačilo, in da so odkrili svojo vrednost.

Spremljanje je v Barci v središču življenja skupnosti in v središču vsakršne človeške rasti.

Potrebujemo to, da hodimo z drugimi in se tako medsebojno spodbujamo na poti rasti in boja za svobodo, da stremo lupino sebičnosti, ki nas zapira, nas zastruplja in nam preprečuje, da bi bili v polnosti ljudje.

Peti korak zadeva vlogo zgledov pri naši rasti k svobodi. To so tisti, ki jih vodi jasna vizija, ki so za nas priče resnice in upanja. Na tej poti svobode so pred nami. V našem stoletju so bile takšne osebnosti denimo Mahatma Gandhi, dalajlama, mati Terezija in toliko drugih. Vsak izmed nas pozna te bližnje ali oddaljene ljudi, ki včasih tudi skrito podarjajo svoje življenje in s tem prinašajo upanje tistim, ki trpijo in so ubogi. Delajo in se borijo, da bi bil ta svet prostor, v katerem bi vsak živel in rastel. Živijo to, kar oznanjajo; svoje življenje dajejo za resnico in ljubezen. Pritegujejo nas k luči in življenju.

Kažejo nam, da je mogoče živeti in delovati v svetu, v katerem vlada kaos, da je mogoče ostati ponižen in ljubeč v svetu, v katerem vlada nasilje. Ne sodijo, ne obsojajo. S svojim zgledom nas kličejo, da bi zapustili

zgodbe, v katere se zapiramo, se odprli k širšemu pogledu na človeškost ter spoznali, da vsak od nas lahko dejavno stopi na pot pravičnosti in miru.

Šesti korak je v priznanju, da pot k svobodi vključuje boj. V tem, da se osvobodimo svojih egocentričnih potreb in predsodkov ter s tem ostanemo zvesti svoji notranji rasti, živimo v resnici, pravičnosti in služanju, je včasih resnični boj. Ko ne govorimo o drugih glede na svoje rane in strahove ter se izogibamo sodbam o njih, se približamo tistim, ki so drugačni, jih poslušamo z odprtim srcem, zahteva napor. Iti k tistim, ki so drugačni, lahko pomeni obiskati zapore, psihiatrične bolnišnice, ustanove, ubožna bivališča ter se tam srečati s trpečimi, izločenimi, sprejeti njihova hrepenjenja, njihove zgodbe, njihovo jezo in depresijo. Pot k svobodi zahteva stalne napore, na katere nikoli docela ne odgovorimo.

Boj včasih postane preprostejši s staranjem. S starostjo pride modrost, če pristanemo na to, da lahko živimo polno tudi na stara leta. Ko se postaramo, nam ni več treba ukazovati, pa tudi ne biti hitri in učinkoviti; ne potrebujemo več pomembnega mesta v družbi. Končno imamo čas za to, da smo, da živimo, da uživamo v naravi, delamo stvari, ki jih prej nismo nikoli imeli čas početi. Ničesar več nam ni treba dokazati. Čas imamo za to, da živimo v ljubečih odnosih, molimo, počivamo v povezanosti z Bogom. Mar ni v tem tisti pravi smisel starosti, ki ga sodobne družbe pogosto razvrednotijo? Če nas na starost ne navdihuje ta modrost, tvegamo depresijo, saj izgubljammo moči, svojo vlogo, včasih tudi zdravje, ne da bi hkrati odkrili bogastvo notranjega življenja.

Sedmi korak je odkritje, da se svoboda srca uresničuje v povezanosti s počelom vsega, Bogom. Bog je navzoč najgloblje v našem bitju, onkraj naših kompulzivnih potreb po moči in občudovanosti, strahov pred

zavrnenostjo in občutki krivde. Razodeva nam, kar je najdragocenejše in enkratno v nas, skrito na dnu našega bitja. Naše človeško srce je v resnici nemirno, žejno polnosti in neskončnosti. Ne more se zadovoljiti z omejenim, končnim. Od svojega začetka človeštvo išče, kako bi šlo dlje, višje, globlje ter odkrilo skriti smisel vsega sveta. Zatem pa se nekega dne zgodi razodetje Boga, skritega na dnu srcu, ki nas ljubi, nam daje počitek in nas kliče k temu, da dejavno stopimo na pot ljubezni in zvestobe do bratov in sester v človeškosti.

Ta povezanost z Bogom, ta gotovost, da nas ljubi in nas nosi v svojih rokah, krepi naše hrepenenje, da bi *bili*, da bi bili v resnici, da bi na vsakogar, vsak dogodek, tek zgodovine in sveta gledalo tako, kot nanje gleda Bog. To ublaži našo potrebo po tem, da bi se dokazovali ali da bi skrivali za ovirami moči in znanja. Strah pred tem, da bi bili zavrneni, izgine. Ničmur več nam ni treba pripisovati pretiran pomen, saj nihče, nobena skupina in celo vse človeštvo skupaj ni Bog.

Povezanost z Bogom ne ustvarja ločevanja med telesom in duhom. Nasprotno, v notranjosti našega bitja nas poenoti, saj je Bog stvarnik vsega našega bitja, duha in snovi. Ločitve v našem bitju nastajajo zato, ker preprečujemo, da bi življenje izviralo iz srca in stvarnika sveta, ko skušamo potrjevati lasten ego v iskanju moči in priznanja. Smrt lažnega jaza v nas osvobodi božje življenje, in, kot pravi Martin Buber, "pustimo, da Bog vstopi" v svet, prek našega srca in našega bitja.

V zgodovini človeštva so bili možje in žene molitve, mistiki, ki so si prizadevali, da bi se osvobodili svojega ega, temeljne sebičnosti, da bi tako živeli v večji osebni združenosti z Bogom, da bi bili svobodni za ljubezen, s kakršno nas Bog ljubi – s sočutjem. Bili pa so tudi možje in žene, ki so bili, ne da bi izrecno iskali združenost z Bogom, iskalci resnice,

možje in žene sočutja, ki so delali za mir in edinost v vsem človeštvu.

Jezus je prišel, da bi naše družbe, zgrajene kot piramida, ki ima na vrhu nekaj bogatih in na dnu veliko revnih, spremenil v telo, v katerem vsak član, šibak ali močan, lahko najde svoje mesto. Takšen pogled na človeštvo je pogled Boga nežnosti in ljubezni, ki hoče spremeniti naša kamnita srca v mesena srca in nas osvoboditi prisilnih vzorcev obnašanja. Žal je bilo to Jezusovo tako preprosto sporočilo v zgodovini pogosto okrnjeno. Ponižnega in dobrega Boga, ki kliče k ljubezni, so predstavljali kot močnega Boga, ki sodi, kaznuje in ustrahuje.

Človeštvo mora znova odkriti ponižnega Boga, Boga ljubezni, ki je le srce; odkriti mora njegovo sporočilo dobrote, nežnosti, nenasilja in odpuščanja, ki razodeva lepoto našega sveta, snovi, telesa, celotnega človeka in vsega življenja. Ta pot odkrivanje je vsekakor posejana z ovirami, vendar se jo splača prehoditi.

Ta pot v sebi nosi skrivnost, ekstazo srca, nov mir, notranjo osvoboditev. Ni le za močne, marveč za vse tiste, ki so pripravljeni ponižno odpreti svoje srce Bogu ljubezni. Notranja osvoboditev je za tiste, ki se še danes skrivajo za zidovi strahu, vendar verujejo v osvobajajočo moč božje ljubezni. Za tiste, ki so zaprti v rane preteklosti in počasi odkrivajo pot odpuščanja.

prevedel Marjan Pogačnik

* Odloemek iz: Jean Vanier, *Accueillir notre humanité* (Sprejeti svojo človeškost), Presses de la Renaissance, Paris, 1999, ss. 156-179.

1. Nelson Mandela, *Un long chemin vers la liberté*, Garnier-Flammarion, Paris 1998, str. 644-645.
2. Donald Nicholl, *The Beatitude of Truth: Reflections of a Lifetimer* Darton, Longman and Todd, London, 1977, str. 160-161.
3. Francosko "accompagnement", angleško "accompaniment", op. prev.
4. Francosko "compagnon", angleško "companion", op. prev.